

ZADIE
SMITHOVÁ
SEVERO
ZAPAD

PROPLETENEC OSUDŮ NĚKOLIKA OBYVATEL SEVEROZÁPADNÍHO LONDÝNA

SEVEROZÁPAD

ZADIE
SMITHOVÁ
SEVERO
ZÁPAD

Přeložila Petra Diestlerová

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2013
Bořivojova 75, Praha 3
Copyright © 2012 Zadie Smith
All rights reserved.

Z anglického originálu *NW*
(Published by the Penguin Group, 2012)
přeložila © 2013 Petra Diestlerová
Redakce textu: Petr Matoušek
Jazyková korektura: Ludmila Böhmová
Grafická úprava obálky © 2013 Bohuslav Fencel

První elektronické vydání v českém jazyce

ISBN 9788074615558

Věnováno Kellasové

*Když Eva předla a Adam ryl,
kdo tehdy vlastně pánem byl?*

John Ball

Obsah

Návštěva	9
Host	99
Hostitelka	167
Křižovatky	285
Návštěva	307

Návštěva

Vypasené slunce se povaluje nad stožáry telefonního vedení. Neschnoucí bezpečnostní nátěr na bráně školy a sloupech pouličního osvětlení v tom žáru připomíná tekutou síru. Po Willesdenu chodí lidé bosí, v ulicích to vypadá jako v Evropě, všichni najednou chtějí jít venku. Ona se drží ve stínu. Zrzka. Z rádia: Jsem jediným autorem slovníku, který mě definuje. Dobrý postřeh – napíše si ho na zadní stranu časopisu. V houpací síti, v zahradě suterénního bytu. Ze všech stran obehnané zdí.

O čtyři zahrady dál, na sídlišti, ječí vzteklá dívka na balkoně ve třetím patře anglosasky jen tak doprázdna. Takdle to nejni! Né, takdle to nejni. Nezačínej furt. Cigáro v ruce. Otylá, spařená jako humr.

Jsem jediným

Jsem jediným autorem

Tužka nezanechává na stránkách časopisu žádnou stopu. Někde se dočetla, že z toho lesklého papíru může člověk dostat rakovinu. Každý ví, že takové vedro by touhle dobou být nemělo. Uschlé květy a trpká scvrklá jablíčka. Ptáci zpěvují nepatřičné melodie na nepatřičných stromech příliš brzy, dřív než měl přijít jejich čas. Nezačínej s tím kurva zas! Zvedne hlavu: dívka se pupkem spáleným od slunce opírá o zábradlí. Tohle je Michelovo oblíbené rčení – všichni nemůžou dostat pozvánku na večírek. Ne v tomhle století. Krutý názor – ona ho nesdílí. V manželství není nutné být ve všem zajedno. Žluté slunce vysoko na obloze. Modrý kříž na bílé tyčce, zřetelný, definitivní. Co dělat? Michel je v práci. Pořád je v práci.

Jsem

jediným

Do zahrady se snáší popel, následuje nedopalek, pak krabička. Hlasitější než ptáci, vlaky i šum dopravy. Jediná známka přítomnosti: drobná pecka zasunutá v uchu. Sem mu řekla, ať si moc nevyskakuje! Kde je jako

můj šek? A vona mi začne vykládat nějaký kraviny. Todle si na mě dovolovat nebude.

Jsem jediným. Jediným. Jediným

Rozevře pěst, nechá tužku vyklouznout. Může si to dovolit. Není tu co poslouchat, kromě té děsné holky. Ještě štěstí, že když zavře oči, může se dívat na něco jiného. Na vazké černé tečky. Na znakoplavky poskakující po hladině, hned sem a zase tam. Sem. Tam. Rudá řeka? Žhnoucí pekelné jezero? Houpací síť se nakloní. Noviny se svezou na zem. Události ze světa, nabídky nemovitostí, film a hudba, všechno leží v trávě. I sport a stručná shrnutí přírůstků do řad nebožtíků.

Zvonek! Bosky klopýtá trávou, otupělá sluncem, rozespalá. Zadní dveře vedou do miniaturní kuchyňky, pestře vykachlíčkované podle vkusu předchozího nájemníka. Zvonek ani tak nezvoní jako spíš nepřerušovaně řinčí.

Za zrnitým sklem rozmazaná postava. Špatná skladba pixelů, aby to mohl být Michel. Mezi jejím tělem a dveřmi se rozkládají prkna podlahy v předsíni, v odraženém slunci zlatá. Tahle chodbička může vést jen k slibným věcem. A přesto nějaká žena křičí PROSÍM a pláče. Někjaká žena buší pěstí do hlavních dveří. Odsune západku, dveře se zarazí vpůli, řetízek se napne a škvírou proletí ručka.

– PROSIM – ach, proboha, pomozte mi – prosim, slečno, já tady bydlím –

bydlím hnedka vedle – prosim, ach bože – koukněte se, prosim –

Špinavé nehty. To mává účtem za plyn? Za telefon? Prostrčila ho škvírou, kolem řetízku, tak blízko, že se nejdřív musí zaklonit, aby zaostřila na lístek, který jí příchozí ukazuje. *Ridley Avenue 37* – ulice kolmá na tu jejich. Víc přečíst nestihne. Na okamžik se jí vybaví Michel a chvatně zauvažuje, co by dělal, kdyby tu byl, jak by asi zkoumal průsvitné okénko v obálce, ověřoval si údaje. Jenže Michel je v práci. Sundá řetízek.

Příchozí se podlomí kolena, přepadne přes práh, zhrouť se. Dívka, nebo žena? Budou asi stejně staré, něco kolem pětaticeti. Útlým tělem neznámé otřásají slzy. Drásá si tričko a kvílí. Žena, která si volá přihlízející za svědky. Žena ve válečné zóně, lamentující v troskách svého domova.

– Stalo se vám něco?

Zaboří si ruce do vlasů. Hlavou udeří do zárubně dveří.

– Ne, mně ne, to moje máma – potřebuju pomoc. Zvonila sem kurva u každých dveří – prosim. Shar – menuju se Shar. Sem vodsad'. Bydlím tady. Jen se koukněte!

– Pojdte dál. Proším. Já jsem Lea.

Lea je těmto dvěma čtverečním mílím metropole věrná tak, jako jiní lidé bývají věrní svým rodinám nebo vlasti. Ví, jak se v téhle čtvrti mluví, že slova *kurva* je jenom částice, která dodává větě rytmus. Poskládá obličej do soucitného výrazu. Shar zavře oči, přikývne. Pohybuje ústy horečnatě, neslyšně, čistě pro sebe. Vymáčkne

– Vy ste tak hodná.

Bránice té návštěvnice se zvedá a klesá, teď už pomaleji. Zalykavý pláč pomalu ustává.

– Díky, jo? Ste fakt hodná.

Drobnými dlaněmi sevře zoufalá žena ruce, které ji podpírají zezadu. Shar je malinká. Její kůže se zdá tenoučná a suchá jako papír, na čele a na bradě pokrytá lupenkou. Je to povědomá tvář. Lea ji zahlédla v ulicích už mnohokrát. Pro tyhle londýnské vesnice jsou obličejové beze jmen typické. Shar má pozoruhodné oči, kolem sytě hnědé je vidět mléčně bílé bělmo, nahoře i dole. Ten pohled působí dychtivě, snaží se pohltnout vše, co vidí. Dlouhé řasy. Takovéhle oči mívají nemluvnata. Lea se usměje. Úsměv, kterého se jí dostane na oplátku, je neupřímný, beze stopy pochopení. Půvabně křivý. Lea je pro ni hodná cizí paní, která otevřela dveře a znovu je nezabouchla. Shar opakuje: ste fakt hodná, ste fakt hodná – dokud se vláček potěšení, vinoucí se tou větou (a hostitelka v tom bezesporu nachází trošku potěšení), nepřetrhne. Lea vrtí hlavou. Ne, ne, ne, ne.

Nasměruje příchozí do kuchyně. Velké ruce na útlých dívčích ramenou. Sleduje, jak se Shařiny pŕlky zvedají a otírají o tepláky s gumou posunutou až na boky, dívá se na tu malou ochmýřenou prohlubeň v dolní části zad, v horku nápadnou a zpocenou. Na štíhlý pas, který se rozbíhá do křivek. Lea má boky rovné a vytáhlá je jako chlapec. Shar možná potřebuje peníze. Oblečení má špinavé. Vzadu pod pravým kolenem zeje v umouňené látce nápadná díra. Z polorozpadlých žabek se zvedají zčernalé paty. Návštěvnice páchne.

– Infarkt! Já se jich furt ptala Vona umírá? Umírá? Umírá? Naložili ji do sanitky – vůbec mi nevodpověděli! Mám tři děcka, co sou doma samotný, né? – musím do nemocnice – proč mluvěj vo autě? Já žádný auto nemám! Tak volám *помощь* – a nikdo nehnul kurva prstem, aby mi pomoh!

Lea uchopí Shar za zápěstí, posadí ji na židli u kuchyňského stolu a podá jí roli papírových utěrek. Znovu položí rozrušené ženě ruce na ramena. Jejich čela se ocitnou jen kousíček od sebe.

– Já to chápu, ano? Která nemocnice?

– Něco jako... Já si to nezapsala... V Middlesexu nebo tak něco – ale hodně daleko. Vlastně nevím.

Lea jí stiskne ruce.

– Heleďte, nemám sice řidičák, ale –

Mrkne na hodinky. Za deset minut pět.

– Co kdybyste počkala tak dvacet minut? Když mu teď zavolám, může tu být – nebo možná taxík...

Shar si uvolní ruce. Přitiskne si klouby na víčka a z plných plic vydechne: záchvat paniky skončil.

– Musím se tam dostat... žádný číslo – nic – ani prachy...

Pak odkousne kůžičku z palce. Objeví se kapka krve, ale drží se v prohlubni. Lea ji opět uchopí za zápěstí a odtáhne jí prsty od úst.

„Nebyla to nemocnice Middlesex? Nemysleli hrabství, ale spíš název nemocnice, ne? To je snad někde v Actonu.“

Návštěvnice má zasněný, nechápatý výraz. Chabrus na hlavu, tak to říkají Irové. Dost možná bude chabrus na hlavu.

– Jo... to by mohlo bejt vono... jo, ne, jo... to je vono. Middlesex. To je vono.

Lea se narovná, vytáhne ze zadní kapsy mobil a vytuká číslo.

– ZEJTRA SE TU STAVIM.

Hostitelka přikývne a Shar mluví dál, bez ohledu na probíhající telefonát.

– VRÁTIM VÁM TO. ZEJTRA MI PŘÍDE ŠEK, JO?

Lea si tiskne telefon k uchu, usměje se a přikyvuje. Nadiktuje svou adresu. Gestem naznačí šálek čaje. Jenže Shar upoutaly jabloňové květy. Otře si slzy z tváře uváleným tričkem. Její pupík vypadá jako pevný uzlík v rovině s linií břicha, jako knoflík všitý do čalounění pohovky. Lea nadiktuje i své telefonní číslo.

– Hotovo.

Otočí se k lince, volnou rukou zvedne konvici a málem se zapotácí, protože očekávala, že bude prázdná. Vyšplíchne trošku vody. Vráti konvici na

podstavec a zůstane otočená zády k návštěvě. Nenabízí se tu žádné místo, kde by mohla sedět nebo stát tak, aby to působilo přirozeně. Před sebou, na dlouhém okenním parapetu táhnoucím se po celé místnosti, má vystavené nejrůznější součásti svého života: fotky, tretky, část otcova popela, vázičky, kytky, bylinky. V odrazu ve skle Shar vytahuje drobná chodidla na sedadlo židle a přidržuje se za kotníky. Její úzkost a zoufalství prve působily méně rozpačitě, přirozeněji než tohle. V téhle krajině nebývá zvykem nabízet cizím lidem čaj. Usmějí se jedna na druhou do okna. Je tu dobrá vůle. Jen slova došla.

– Přinesu hrnky.

Lea komentuje všechno, co dělá. Otevře skříňku. Je plná hrníčků: hrnek na hrnku na hrnku.

– Hezkej bejvák.

Hostitelka se otočí příliš rychle, zbytečně máchá rukama.

– Není to naše – jsme tady v nájmu – a užíváme jen tenhle byt – nahoře jsou dva další. Zahrada je společná. Patří to městu, takže...

Nalévá čaj, zatímco Shar se rozhlíží kolem se spodním rtem vyšpuleným. Mírně pokyvuje hlavou. Hodnotící pohled, jako realitní agentka. Nyní se zaměří na Leu. Co je tu k vidění? Zválená kostkovaná flanelka, otrhané džínové šortky, pihovaté nohy, bez bot – nejspíš jí připadá jako nějaká absurdní bytost, povalečka, dámička, která nemusí dennodenně hákovat. Lea si zkříží ruce na bříše.

– Fajn bejvák na to, že je vod města. Hodně ložnic a tak?

Ret zůstává dole. Kvůli tomu jí občas není rozumět. S jejím obličejem je něco v nepořádku, všimne si Lea a z toho zjištění zrozpačítí. Odvrátí se.

– Dvě. Ta druhá je spíš kamrlík. Víceméně ji využíváme jako...

Shar mezitím loví z paměti něco úplně jiného – myslí jí to pomaleji než Lee, ale teď jsou tu spolu. Namíří hostitelce prst do tváře.

– Počkat – že vy ste chodila *na Brayton*?

Nadskočí na židli. Nadšením? Ale to musí být omyl.

– Fakt, když ste telefonovala, napadlo mě: dyť já vás znám. Chodila ste na Brayton!

Lea se vyhoupne na linku a sdělí jí příslušná data, jenže Shar nemá trpělivost na chronologii. Chce vědět, jestli si Lea pamatuje, jak voda kom-

pletně vytopila všechny laboratoře, jak Jakeu Fowlerovi zmáčkli hlavu do svěráku. Ve vztahu k těmto milníkům, které se vyrovnají přistání na Měsíci nebo úmrtí prezidentů, upřesní každá čas svých studií.

– Vo dva roky níž než vy, co? Jakže se to menujete?

Lea zápolí s víčkem plechovky na sušenky.

– Lea. Hanwellová.

– Lea. Chodila ste na Brayton. Furt se s někým scházíte?

Hostitelka vyjmenuje pár lidí, doplní stručné životopisy. Shar vyklepává do stolu nějaký rytmus.

– A vy jste už dlouho vdaná?

– Až moc.

– Nemám někomu zavolat? Vašemu manželovi?

– Né... né... von zrovna bručí. Dva roky sem ho neviděla. Surovec. Mlátil mě. Měl problémy. Měl spoustu problémů, v hlavě a tak. Zlomil mi ruku, zlomil mi klíční kost, rozbil mi koleno, rozmlátil ksicht. Abych řekla pravdu –

Zbytek dodá jen tak mimochodem, se škytavým tichým smíchem, a zase je to nesrozumitelné.

– Znásilňoval mě a tak... bylo to šílený. No jo.

Pak sklouzne ze židle a zamíří ke dveřím do zahrady. Zadívá se na sluncem sežehlý trávník.

– To je mi moc líto.

– Neni to vaše vina! Prostě se to tak semlelo.

Lea má pocit, že zažívá něco absurdního. Zastrčí si ruce do kapes. Konvice cvakne.

– Abych řekla pravdu, Lé-jo, kecala bych, dybych tvrdila, že je to brnkačka. Je to *těžký*. Ale vyvázla sem, ne? Sem naživu. Tři děcka! Nejmladšímu je sedum. Takže z toho nakonec pošlo něco dobrého, chápete?

Lea přikývne s obličejem ke konvici.

– A vy máte děcka?

– Ne. Jenom psa. Olive. Zrovna teď jí má u sebe moje kamarádka Nat. Znáte Natalii Blakeovou? Ve škole se vlastně ještě jmenovala Keisha. A teď je z ní Natalie De Angelis. Chodila se mnou do ročníku. Nosila takový obrovský afro jako –

Naznačí si nad hlavou atomový hřib. Shar se zamračí.

– Jo. Ta nafoukaná. Kokosák. Hrála si na óbr hvězdu.

Tváří návštěvnice se mihne výraz netečného pohrdání.

Lea pokračuje.

– Ta děti má. Bydlí jen kousek odsud, na lepší adrese, u parku. Je právnička. Nebo advokátka. Jaký je v tom vlastně rozdíl? Asi žádný. Mají dvě děti. Ty děti Olive zbožňují. Tak se jmenuje naše fenka, Olive.

Chrlí jednu větu za druhou, nedokáže přestat.

– A já jsem teď vlastně těhotná.

Shar se opře o skleněnou výplň dveří. Zavře jedno oko, pochybovačně zaostří na Leino břicho.

– No jo. Je to úplně čerstvý. Hodně. Vlastně jsem to zjistila dneska ráno. Samé vlastně. Shar to sdělení přijme bez mrknutí oka.

– Kluk?

– Ne, totiž – to se přece ještě neví.

Lea zrudne. Neměla vůbec v úmyslu mluvit o tak křehké, nevyjasněné záležitosti.

– Ví to váš chlap?

– Test jsem si opravdu udělala až dneska ráno. Pak jste přišla vy.

– Modlete se za holku. Kluci sou peklo.

Výraz návštěvnice potemní. Ďábelsky se usměje. Dáseň kolem zubů má zčernalou. Přejde zpátky k Lee a přitiskne jí dlaně na břicho.

– Počkejte, šáhnu si. Takový věci já poznám, takže je fuk, jak je to brzo.

Podťe sem. Já vám neublížím. Je to jako dar. Moje máma byla taky taková. Nebojte.

Přitáhne si ji blíž. Lea se nebrání. Shar položí ruce zpátky.

– Bude to holka, tutově. Štírka, samý potíže. Rozlítaná.

Lea se zasměje. Cítí teplo sálající mezi upocenými dlaněmi dívky a vlastním lepkavým břichem.

– Jako atletka?

– Né... děcko, který zdrhá. Budete ji muset mít v merku, v jednom kuse.

Shar spustí ruce. Oči jí opět zesklivatí nudou. Začne mluvit o životě. Všechno v něm splývá v jedno. Lea nebo čaj nebo znásilnění nebo ložnice nebo infarkt nebo škola nebo komu se narodilo dítě.

– Ta škola... byla na hovno, ale lidi, co tam chodili... celkem dost jich dopadlo dobře, né? Třeba Calvin – pamatujete se na Calvina?

Lea nalije čaj a rázně přikývne, i když se na něj nepamatuje.

– Má fitko na Finchley Road.

Hostitelka zakvedlá lžičkou ve svém hrnku čaje, tekutiny, kterou nikdy nepije, a už vůbec ne v tomhle počasí. Příliš sáček zmáčkla. Lístky se derou z obalu a víří ve vodě.

– Von tam nejní jen vedoucí nebo tak něco – *patří mu to tam*. Vobčas chodim kolem. Jaktěživo by mě nenapadlo, že se malej Calvin takhle vyhrabe ze sraček – byl jedna ruka s Jermainem, Louiem a Michaelem. To byla banda průserářů... já se s nima nevidám. Nestojim vo jejich drámo. Ale furt se vídám s Nathanem Boglem. Taky sem vídala Tommyho a Jamese Havenovy, jenže to už bude nějakej pátek. Už sem vo nich dlouho neslyšela.

Mele a mele. Kuchyň se nakloní a Lea se přidrží linky, aby neztratila rovnováhu.

– Promiňte, cože?

Shar se zamračí a promluví se zapálenou cigaretou v ústech.

– Říkám, esli můžu dostat ten čaj.

Budí dojem dvou přítelkyň za zimního večera, jak tak objímají hrnky oběma rukama. Dveře jsou otevřené, všechna okna dokořán. Vzduch se ani nehne. Lea vezme košili do hrsti a zatřepe s ní, aby se odlepila od kůže. Uvolní látku, dovnitř pronikne vzduch. Pot usazený pod oběma nadry nechal na bavlně zahanbující skvrnu.

– Já jsem znala... totiž...

Dál předstírá váhání a hledí hluboko do svého šálku, ale Shar její rozpaky nezajímají. Poklepává na okenní tabulku a skočí jí do řeči.

– Jo, ve škole ste vypadala jináč, to vám teda povim. Teď je to daleko lepší, né? Byla ste taková kostnatá zrzka. Vyčouhlá.

To je Lea pořád. Změna se musela odehrát v myšlení těch druhých, nebo se možná změnila doba.

– A dopadla ste dobře, celkem vzato. Jak to přijde, že nejste v práci? Co že to vlastně děláte?

Přikyvuje, sotva Lea začne mluvit.

– Zavolala jsem do kanceláře, že mi není dobře. V podstatě dělám takovou obecnou administrativu. Pro dobrou věc. Rozdělujeme peníze. Část výtěžku z loterií jde charitám, neziskovkám – malým spolkům, co potřebují...

Rozhovor se vytratí do ztracena. Dívka ze sídliště stojí pořád na balkoně a ječí. Shar zavrtí hlavou a hvízdne. Vrhne po Lee pohled překypující sousedským soucitem.

– Kráva jedna tlustá. Pitomá.

Lea naznačí prstem tah jezdcem od té dívky. O dvě podlaží výš, jedno okno stranou.

– Zrovna tamhle jsem se narodila.

Cesta odtamtud sem je delší, než by se zdálo. Tenhle drobný místní detail Shar na vteřinku zaujme. Pak se odvrátí a zamáčkne nedopalek na podlaze, ačkoli dveře jsou otevřené a na trávník by to měla jen krůček. Možná je slabomyslná, možná nešikovná, roztržitá, nebo prostě v šoku.

– Dopadla ste dobře. Žijete si v pohodě. Nejspíš máte hodně přátel, s kterejma v pátek vyrazíte do klubů a tak.

– Ani ne.

Shar vyfoukne ústy obláček dýmu, vydá jakýsi teskný zvuk a nepřestává pokyvovat hlavou.

– Tohle je pěkně snobská ulice. Vy jediná ste mě pustila dovnitř. Vostatní by na čoveka nenachcali, ani kdyby hořel.

– Musím zajít nahoru. Pro peníze na ten taxík.

Přitom má peníze v kapse. V patře si zaleze do nejbližší místnosti, což je toaleta, zavře dveře, sedne si na zem a rozpláče se. Natáhne nohu, skopne z držáku toaletní papír. Kutálí se po podlaze k ní, když zazvoní zvonek.

– ZVONEK! ZVONEK! MÁM OTEVŘÍT?

Vstane. V maličké výlevce si zkouší opláchnout zarudlý obličej. Na Shar narazí v předsíni, před poličkou knížek, které jí zůstaly z vysoké. Návštěvnicka přejíždí prstem po hřbetech.

– Todle všechno čtete?

– Vlastně už ne. Teď na to nějak nemám čas.

Lea zvedne z prostřední poličky klíč a otevře domovní dveře.

Ničemu nerozumí. Řidič stojící u branky udělá gesto, které Lea nepo-

chopí, ukáže na druhý konec ulice a zamíří tam. Shar se vydá za ním. A hostitelka za ní. Zmocňuje se jí jakási nepoznaná poddajnost.

– Kolik potřebujete?

Ve tváři návštěvnice se mihne stín lítosti.

– Dvacet? Třicet... pro sichr.

Kouří s rukama v kapsách, vyfukuje dým koutkem úst.

Zběsilá pěna třešňových květů. V té narůžovělé uličce se objeví Michel, kráčí k nim po druhé straně ulice. Je mu horko – tvář má zalitou potem. Ručnickem, který s sebou nosí právě pro takové případy, mu čouhá z tašky. Lea zvedne prst do vzduchu na znamení žádosti, aby chvílku počkal. Ukáže na Shar, ačkoli tu cloní auto. Michel je krátkozraký – zamžourá jejich směrem, zastaví se, napjatě se pousměje, svlékne si sako a přehodí si ho přes ruku. Lea neunikne, jak se popotahuje za tričko ve snaze setrást pozůstatky pracovního dne: spoustu drobných vlasů ustřižených cizím lidem, některé světlé, některé hnědé.

– Kdo je to?

– Michel, můj manžel.

– Holčičí méno?

– Francouzský.

– Pěkněj chlap, že jo? Budete mít hezký mimča!

Shar mrkne. Polovina jejího obličej se groteskně svaští.

Odhodí cigaretu a nastoupí do auta. Dvířka nechá otevřená. Peníze zůstávají v ruce hostitelky.

– Je zdejší? Sem ho už někde viděla.

– Pracuje v kadeřnictví, u stanice metra. Původně je z Marseilles – z Francie. Ale tady žije už věčnost.

– Afričan.

– Původně. Heleďte – nebude lepší, když pojedu s vámi?

Shar chvílku mlčí. Pak vystoupí z auta a zvedne ruce ke tváři dobrodějky.

– Vy ste fakt anděl. Bylo mi souzený zazvonit u vašich dveří. Vopravdu! Ste duchovní vosoba. Máte v sobě něco velebnýho.

Lea pevně sevře její drobnou ručku a podrobí se polibku. Ústa návštěvnice se na její tváři semknou do kroužku, když říká *děkuju*, a pak se rozevřou se slovem *vám*. V odpověď Lea proneše větu, kterou ještě

nikdy v životě nevyslovila: Bůh vám žehnej. Rozejdou se – Shar neobratně zacouvá, obrátí se k autu, už je skoro pryč. Lea jí odhodlaně vtiskne bankovky do dlaně, ale už teď hrozí, že se velkolepost té zkušenosti zploští do konvence, do anekdoty: jenom třicet liber, jenom nemocná matka, žádná vražda nebo znásilnění. Žádný zážitek nepřezije okamžik vyličení.

– Šílený počasí.

Shar si otře šátkem pot z tváře a na Leu se už nepodívá.

– Zejtra se stavim. Vrátim vám to. Přísámbohu, jo? Dík, vážně. Dneska ste mě zachránila.

Dárkyně pokrčí rameny.

– Né, netvařte se takdle, přísahám – přídu. Fakt.

– Jen doufám, že bude v pořádku. Vaše máma.

– Zejtra, jo? Díky!

Dvířka se zavřou. Auto se rozjede.

Každému kromě Ley je to jasné. I její matce je to jasné.

– Kdy jsi takhle změkla?

– Připadala mi zoufalá. Byla zoufalá.

– Já byla zoufalá na Grafton Street a byla jsem zoufalá i na Buckley Road, všichni jsme byli zoufalí. Ale nechodili jsme okrádat druhý.

Ten povzdech zapraská jako vzduch před bouřkou. Lea si to dokáže představit až příliš živě: sněhově bílá ofina se zachvěje, hrud' pokrytá květovanou látkou se zvedne. Z její matky se stala slušně opeřená irská sova. Pořád ve Willesdenu, uhnížděná na doživotí.

– Třicet liber! Třicet liber za taxík do Middlesexský. Tolik to nestojí ani na Heathrow! Jestli ses rozhodla rozdávat peníze, tak jich trochu hod' tímhle směrem.

– Třeba ještě přijde.

– To se spíš dočkáme druhýho příchodu Ježíše! Tady brousily o víkendu dvě takový. Viděla jsem je, jak jdou po ulici a mačkají zvonky. Hned jsem je prokoukla. Kouří crack. Odporný zlovyk! Tady na našem konci je člověk vídá den co den u metra. Jenny Fowlerová na rohu jedný z nich otevřela – ta holčina prý byla sjetá, jak zákon káže. Třicet liber! V tomhle jsi zrovínka jako tvůj táta. Nikdo, kdo má v sobě moji krev, by neskočil na takovouhle chatrnou kulišárnu. Co na to ten tvůj Michael?

Nakonec bylo snazší smířit se s *Michaelem* než poslouchat, jak vyslovuje *Míííí-šééééé* a obrací to jméno v ústech, jako by kousla do něčeho zkaženého.

– Říká, že jsem pitomá.

– Bodejt'. *Jeho* lidi se nedají tak snadno oblafnout.

Všichni jsou to Nigerijci, všichni, i když pocházejí z Francie nebo z Alžírsko, jsou to zkrátka Nigerijci, protože celá Afrika je pro Pauline v podstatě Nigérie a Nigerijci jsou prohnání a patří jim v Kilburnu

všechno, co kdysi patřovalo Irům, a pěti zdravotních sester z jejího týmu jsou dneska samé Nigerijky, ačkoli dřív to byly Irky, nebo Pauline přinejmenším soudí, že jsou to Nigerijky – dovedou vzít za práci, to se jim musí nechat, ale člověk je nesmí ani na minutu spustit z očí. Lea se opře nehtem palce do svého snubního prstenu a vši silou zatlačí.

– Chce za ní zajít.

– To se ví! Nějaká cikánka tě okradla na vlastním prahu, ne?

Její matka si všechno překládá do pojmů, které jsou jí důvěrně známé.

– Cikánka ne. Byla ze subkontinentu.

– Čili Indka.

– Odněkud z té oblasti. Ale druhá generace. Na poslech Angličanka.

– Chápu.

– Spolužačka ze školy! Plakala mi u dveří!

Další praskavý povzdech.

– Někdy si říkám, jestli to není tím, že jsi jedináček. Kdybychom měli víc dětí, možná by ses naučila vyznat v lidech a uměla bys je prokouknout.

Vždycky, bez ohledu na to, odkud se Lea zrovna pokouší začít, se Pauline vrací k tomuto bodu. A vzápětí převypráví celý příběh: z Dublinu do Kilburnu, vzácná stěhovavá protestantka v době, kdy většina ostatních byla opačného vyznání. Přesto měla namířeno do nemocnice, stejně jako skoro všechna tehdejší irská děvčata. Flirtovala s O'Rourkeovými chlapci, těmi zedníky, ale prahla po něčem lepším, když měla tak krásné kaštanové vlasy, jemné rysy a byla přece kvalifikovaná porodní bába. Jenže promeškala správný okamžik. Na poslední chvíli se usadila s tichým vdovcem, Angličanem, který se pítí jakživ nedotkl. Z O'Rourkeových se nakonec stali stavařští magnáti a dneska jim patří půlka hlavní ulice v Kilburnu. Kvůli tomuhle by se smířila i s tím, že se občas podívají na dno flašky. Naštěstí se rekvalifikovala (na obsluhu rentgenu). Kde by teď jinak byla? Příběh, kdysi dávkovaný a vykládaný pouze párkrát do roka, nyní vtrhával do každého jejich telefonátu, tenhle nevyjímaje, byť vlastně s Pauline nijak nesouvisí. V matčiných očích se čas smrskává, už jí zbývá jen krátká cesta. Hodlá smáčknout minulost do kuličky tak skladné, aby si ji mohla vzít s sebou. Úkolem dcery je naslouchat. Jenže jí to ani trochu nejde.

– Byli jsme moc staří? Bylas osamělá?

– Mami, prosím tě.

– Chci jenom říct, že bys tím pádem možná líp rozuměla lidský povaze.

Takže, co je novýho? Na tý frontě?

– Na jaký frontě?

– Na babičkovský frontě. Na frontě tikajících hodin.

– Pořád tikají.

– No dobrá. Hlavně si s tím tolik nelámej hlavu, milunko. Až to přijde, tak to přijde. Máš tam někde Michaela? Můžu s ním mluvit?

Mezi Pauline a jejím zetěm panuje pouze vzájemná nedůvěra a nepochopení, až na okamžiky této požehnané shody, kdysi vzácné a nyní častější, k níž oba dospívají v situacích, kdy se Lea zachová jako pitomec. To umožňuje uzavřít dočasnou koalici mezi přirozenými nepřáteli. Pauline je v ráži a vybraně nadává. Michel provětrává svou skrovnou sbírku těžce vydřených hovorových obrátů, které každý přistěhovalec opatruje jako oko v hlavě: *celkem vzato, víš, jak to myslím, a jako by to nestačilo, a já mu povídám, a já na to, to je parádní finta, tohle si musím zapsat za uši.*

– Je to k neuvěření. Moc mě mrzí, že jsem u toho nebyl, Pauline, to ti teda povím. Fakt mě mrzí, že jsem u toho nebyl.

Aby nemusela tu tirádu poslouchat, vyjde do zahrady. V její houpací síti, o kterou se musí dělit s ostatními nájemníky, se povaluje Ned seshora. Ned si pod jabloní vychutnává trávu. Lví hřívu má už prošedivělou, nedůstojně staženou do gumičky. Na břicho mu spočívá prastará leica, číhající na západ slunce nad severozápadním Londýnem, neboť západy slunce bývají v téhle části světa podivně působivé. Lea přejde k jejich stromu a udělá prsty věčko.

– Sežeň si vlastní.

– Přestala jsem.

– To se hned pozná.

Ned vloží jointa mezi její roztažené prsty. Nasaje zhluboka, kouř ji zaškrábe v hrdle.

– Pomalu. Ten matroš je až z Afghánistánu. Psychotropní!

– Jsem už velká holka.

– Dneska zapadá v osmnáct dvacet tři. Dny jsou čím dál delší.

– Než se začnou zkracovat.

– Páni.

Prakticky v čemkoli, co Lea Nedovi řekne, a bez ohledu na to, jak suchá nebo banální ta poznámka je, on dokáže najít nějaké moudro. Pravidelně a často kouří trávu, takže se čas kolem něj zahušťuje. Prosté věci nabývají na protahovaném významu. Lee připadá, že je mu pořád osmadvacet, jako když se seznámili, a to bylo před deseti lety.

– Hele, vrátila se ta tvoje návštěva?

– Ne.

Tohle zjištění odporuje základům Nedova optimistického založení. Lea sleduje, jak marně hledá podobenství, které by se na to hodilo.

– Přesně načas. Krasavec.

Sousedka vzhledne. Obloha zrůžověla. Letadlo z Heathrow ji proťalo bílou čarou. V kuchyni se Michel dobře baví.

– To byla parádní finta. Tohle si musím zapsat za uši. Ježíšku na křížku!

Mladý Sikh se nudí. Zpod turbanu mu sákne pot. Shlíží na pult otcova obchodu, kde se hromádka drobných snaží dosáhnout ceny deseti rothmansek. Laciný větrák bez účinku vrčí. I Lea se nudí. Sleduje, jak Michel mačká sladké pečivo, které ho nikdy neuspokojí a které nikdy nebude tak dobré, jako bývalo ve Francii. To proto, že se dopéká z polotovarů v zadní místnosti krámků na Willesden Lane. Opravdové croissanty se dají pořídít na farmářském trhu, v neděli, na hřišti Leiny bývalé základky. Dneska je úterý. Od svých nových sousedů se Lea dozvěděla, že Quintonova základní škola je dobrá na to, aby si tam člověk kupoval croissanty, ale ne dost dobrá na to, aby tam posílal své ratolesti. Olive luxuje drobečky z podlahy pekařství. Olive je taky trochu francouzská, jako Michel. Její dědeček býval v Paříži šampionem. Na rozdíl od Michela není ohledně croissantů vybíravá. Oranžovo-bílá, s hedvábnýma kudrnatýma ušima. Směšná. Zbožňovaná.

– musíme zajít za dobrým doktorem. Na kliniku. Pořád se snažíme. A nic. Letos ti bude pětatřicet.

Vyslovil to po francouzsku: *dobrrrrým doktorrrrem*. Kdysi bývali stejně staří. Dneska Lea stárne v psích letech. Její pětatřicítka znamená sedmkrát víc než ta jeho, a je sedmkrát důležitější, tak důležitá, že jí to číslo musí ustavičně připomínat pro případ, že by zapomněla.

– Kliniku si nemůžeme dovolit. Na co kliniku?

Drobná postavička u pokladny se otočí. V první chvíli se na Leu usměje – mimoděk si propojila povědomý hlas s pocitem štěstí – a vzápětí si vzpomene, kousne se do rtu a položí ruku na dveře, až se zvonek rozcinká.

– To je ona. To byla ona. Ta, co si kupovala cigarety.

Lea předpokládá, že únik bude snadný. Jenže Shar má smůlu. Obě ji mají. Zrovna když se její nedávná návštěvnice pokouší vyklidit pole, dovnitř si

razí cestu nějaká prostorově výrazná starší dáma. Předvedou ve dveřích obvyklý rozpačitý taneček. Michel je pohotový, smělý a nezadržitelný.

– Zlodějko! Jsi zlodějka! Kde jsou naše peníze?

Lea ho popadne za vztyčený ukazováček a stlačí prst dolů. Každá červená piha v její tváři vzplane a od krku nahoru se jí po obličejí rozlévá ruměncem. Neúprosně jako povodeň. Shar nechá tanečků, ramenem vytlačí starou paní z cesty a prchá.

Lea věří na objektivitu v ložnici.

Leží zde muž a žena. Muž je krásnější. A z toho důvodu se žena někdy strachuje, že ho miluje víc, než on miluje ji. Vždycky to popíral. To, že je krásnější, však popřít nemůže. Je pro něj snazší být krásný. Má nápadně tmavou pleť a stárne pomaleji. Má pěkně utvářenou západoafrickou kostru. Zabral celé lůžko, nahý. Brigitte Bardotová v *Pohrdání* ležela nahá na posteli. Kéž by ten muž byl jako Bardotka, která nikdy neměla děti a dávala přednost zvířatům. Jenže když se to vezme kolem a kolem, v jiných oblastech začala být k stáru zatvrzelá. Žena se pokusí promluvit s mužem, za něhož se provdala, o té zoufalé dívce, která jí zazvonila u dveří. Co znamená, když se řekne, že ta dívka lhala? A je snad lež tvrdit, že byla zoufalá? Byla přece natolik zoufalá, aby zazvonila u dveří. Muž nedokáže pochopit, proč se tím žena pořád tak zaobírá. Jistě, chybí mu podstatný kousek informace. Nemůže počítat s tím, že se mu podaří vysledovat tu zanořenou, ženskou logiku, může se jen snažit poslouchat, zatímco ona mluví. Já chci prostě vědět, jestli jsem se zachovala správně, říká, prostě nedokážu přijít na to, jestli jsem udělala

Ale tady ji muž přeruší a řekne

– ta zástrčka na ten krám na tvojí straně? Moje je pryč. Jenže s tím se nic nenadělá. Je to prostě jako obvykle. Feťačka. Zlodějka. Není to zas tak zajímavý. Pojd' sem a

Když se ti dva seznámili, okamžitě je drtivě přemohla vzájemná fyzická přitažlivost. Trvá to dodnes. Kvůli téhle neobvyklé, akutní přitažlivosti se jejich vztah vyvíjel dost nezvykle. Fyzično bylo odjakživa na prvním místě.

Ještě dřív, než s ní vůbec promluvil, jí umyl vlasy. Dvakrát.

Pomilovali se dřív, než zjistili, jak se ten druhý jmenuje příjmením.

Anální sex zkusili dřív než vaginální.

Než se vzali, měli oba desítky sexuálních partnerů. Jednorázovky z tanečního parketu, letní románky na Ibize. Devadesátá léta, závratná dekáda! Vzali se, přestože se brát nemuseli a přestože dřív přísahali, že svatbu nikdy. Těžko se vysvětluje, proč – v té hře škatulata, hejbejte se – skončili spolu právě oni dva. Svou roli v tom sehrála i vrozená laskavost. Na těch tanečních parketech se dalo najít ledacos, ale laskavost byla vzácné zboží. Její manžel byl laskavější než jakýkoli jiný muž, kterého kdy Lea Hanwellová poznala, s výjimkou otce. A pak je samozřejmě zaskočilo, jak jsou oba staromódní. Ten sňatek udělal Pauline radost. Utlumil i úzkosti a obavy Michelovy rodiny. Bylo příjemné potěšit příbuzné. A navíc označení „manželka“ a „manžel“ jim propůjčují ve světě moc, jakou ani jeden z nich nečekal. Jestli se tak projevilo nějaké vůdú, byli za ně vděční. Umožnilo jim to, aby v té hře přestali chodit dokola kolem těch židlí, a přitom nemuseli přiznávat, že už je to hrozně unavovalo.

Věci se daly do pohybu samospádem.

Ještě před sňatkem otěhotněla – dva měsíce poté, co si spolu začali – a to těhotenství ukončili.

Vzali se dřív, než se z nich stali přátelé, což je jiný způsob, jak říct:

Manželství umožnilo vznik přátelství.

Vzali se dřív, než si všimli mnoha drobných rozdílů v prostředí, z něhož vešli, ve svém směřování, vzdělání, ctižádosti. Existuje například rozdíl mezi ambicemi chudých z města a chudých z venkova.

Když si Lea začala těch odlišností všimnout, v určitém ohledu se cítila zklamaná z toho, že nikdy nezadaly podnět k pořádné domácí hádce. Těžko si zvykala na fakt, že rozkoš, kterou jí dopřává jeho tělo a obráceně, tak snadno potlačuje veškeré výhrady, které měla, mohla mít anebo se domnívala, že by je mít měla.

– Co když jí vážně umřela máma? Možná se s tím pořád vyrovnává a prostě zapoměla. Třeba ty peníze strčila pode dveře, zapletly se mezi letáky a Ned je vyhodil. A možná prostě takovou částku momentálně nedá dohromady.

– Ano, Leo.

– Nemluv se mnou tímhle tónem, jo?

– A co chceš slyšet? Svět je takový, jaký je.

– Tak proč se vůbec snažíme?

Když se k tomu přistoupí navýsost objektivně, za to, že spolu nikdy nemluvili o dětech, může ona. Z nějakého důvodu ji nikdy nenapadlo, že všechno to nádherné šukání směřuje k jistému cíli, který je nabíledni. Ona se toho cíle děsí. Buď objektivní! Čeho se bojíš? Nějak to souvisí se smrtelností, s časem a věkem. Zkrátka a dobře: v duchu je mi pořád osmnáct, je mi osmnáct, a když nebudu nic dělat, když zůstanu stát jako socha, nic se nezmění a dál mi bude osmnáct. Navždycky. Čas se zastaví. Nikdy neumřu. Ten strach je hrozně banální. V dnešní době ho v sobě nosí každý. A co ještě? V daném okamžiku si připadá šťastná tak akorát. Má pocit, že si zaslouží právě to, co má, nic víc ani míň. Sebenepatrnější změna by mohla tuhle rovnováhu narušit. Proč je ten okamžik tak neudržitelý? Občas její manžel překrojí vejpůl červenou papriku, shrne zrníčka do umělohmotné misky, podá jí cuketu, aby ji nakrájela, a prohlásí:

Pes.

Auto.

Byt.

Takhle tady spolu vaříme.

Před sedmi lety jsi byla na podpoře. A já jsem myl zákaznicím vlasy.

Věci se mění! Už se tam dostáváme, ne?

Žena neví, kde se to „tam“ nachází. Nevšimla si, kdy tím směrem vyrazili ani kudy vane vítr. Nechce se tam dostat. Upřímně věřila, že spolu budou nazí na těchhle prostěradlech navždycky a nic se jim nikdy nepřihodí, nic kromě uspokojení. Proč se musí láska „posouvat kupředu“? A kterým směrem je kupředu? Nikdo nemůže tvrdit, že nedostala varování. To opravdu nikdo tvrdit nemůže. Pětatřicátnice vdaná za muže, kterého miluje, rozhodně dostala varování: měla by se mít na pozoru, měla by naslouchat a vůbec nebyť překvapená, když její manžel prohlásí

– jen pár dní, kdy je žena plodná. Myslím, že asi tak tři. Takže nestačí říct: „Fajn, až to přijde, tak to přijde.“ Nikdo z nás nemládne. Takže bychom v tom měli být myslím víc militární, měli bychom si udělat plán.

Objektivně vzato má pravdu.

Jsme spolek za zachování návsí. Bůh ochraňuj útulné krámky, porcelánové šálky a panenství! Sobota dopoledne. *THE KINKS PO CELÝ DEN*. Holka. Fakt mě dostáváš. Dostáváš mě tak, že nevím, co dělám. V sobotu dopoledne Michel zkrášluje dámy a pány ze severozápadního Londýna, aby v sobotu navečer vypadali svěže a upraveně, a u sebe v salonu si může po libosti pouštět na plné pecky svoje sladkobolné rhythm'n'blues, svoje ou bejby ou láska až do šestý ráno až do svítání. V sobotu dopoledne je volná! Bůh ochraňuj tudorovská stavení, starožitné stolky a biliár! Zachovejme staré výdobytky před zkázou. Ochraňujme nové výdobytky pro tvoje i moje blaho. Co víc zmůžeme? Dupe po bytě v kalhotách od pyžama a falešně si prozpěvuje. Ned je na zahradě. Ned schvaluje hlasitou hudbu bělošského původu. Přidává se ke zpěvu. Chtěl jsem se usadit na Fulham Broadway. A najít si domov v Golders Green. Na téhle víkendové bezstarostnosti je vždycky něco zběsilého a melancholického: vnitřní odpočítávání do začátku pracovního týdne už začalo. V zrcadle je sama sobě taneční partnerkou, nos proti nosu své dvojnice. Její fyzická předloha se usmívá a zpívá. Ach, jak se mi stýská po lidech doma ve Willesden Green! Zároveň v ní cosi couvá před zprávou, kterou k ní zrcadlo vysílá: šedivý proužek na temeni, váčky pod očima, povolené břicho. Tancuje jako děvče. Jenže ona už dávno není děvče. **DOSTALAS MĚ. VÁŽNĚ JSI MĚ DOSTALA. VÁŽNĚ JSI MĚ DOSTALA.** Kam se ten čas poděl? Teprve když se Olive zuřivě rozštěká, dojde jí, že slyší zvonek.

– Moje máma měla infra- – infarkt? Pět... liber?

Tahle holka má vlasy spálené od kulmy. Je buď tlustá, nebo těhotná. Tupě civí na práh, zmatená tím, jak se jí zběsilá fenka proplétá mezi nohama. Vzhledne k Lee a zahihňá se. HA! Moc sjetá, aby si pamatovala,